

Løsning av differensialligninger

Fjerde ordens Runge-Kutta metoden for enkel harmonisk pendel
TFY4163 Bølgefysikk og fluidmekanikk - Prosjekt

Innledning og teori

Bevegelsesligningen for en pendel med friksjon og drivkraft er

$$\frac{d^2\theta}{dt^2} + \frac{g}{l} \sin \theta + q \frac{d\theta}{dt} = \frac{F_D}{ml} \sin(\omega_D t), \quad (1)$$

hvor θ er pendelens utslagsvinkel, g er tyngdeakselerasjonen, l er lengden av snora pendelen er festet i, q er en friksjonsparameter, F_D/ml er drivkraften som pendelen utsettes for, og ω_D er drivkraftens vinkelfrekvens. Vi definerer $\omega_0 = \sqrt{g/l}$, som er pendelens vinkelfrekvens.

Anta at $\sin \theta \approx \theta$ i alle deloppgavene (dersom ikke annet blir oppgitt), slik at bevegelsesligningen du skal løse er gitt ved

$$\frac{d^2\theta}{dt^2} + \frac{g}{l} \theta + q \frac{d\theta}{dt} = \frac{F_D}{ml} \sin(\omega_D t), \quad (2)$$

Benytt parametrene under når du løser ligningen:

- Lengden av snora, $l = 1.0 \text{ m}$
- Tyngdeakselerasjonen, $g = 9.8 \text{ m/s}^2$
- Initiell vinkel med hensyn til vertikalen, $\theta_0 = 0.2 \text{ rad}$
- Initiell vinkelhastighet, $\omega_0 = 0.0 \text{ rad/s}$
- Friksjonsparameter, $q = 1.0 \text{ s}^{-1}$
- Drivkraftens vinkelfrekvens, $\omega_D = 3.13 \text{ s}^{-1}$
- Drivkraft, $\frac{F_D}{ml} = 0.2 \text{ N}$

Når drivfrekvensen, ω_D er nær pendelens vinkelfrekvens, $\omega_0 = \sqrt{g/l}$, får vi resonans, som vi skal undersøke i oppgavene under.

Oppgaver

1. Bruk fjerdeordens Runge-Kutta metoden for å løse bevegelsesligningen. Plot vinkelutslaget som funksjon av tid, opp til $t = 20$ s. Bruk tidssteg $\Delta t = 0.01$ s.
2. Finn en passende steglengde, Δt , ved å utføre konvergenstest av løsningen, ved fjerde ordens Runge-Kutta metoden. Utfør også testen for Euler-Cromer metoden (som du må implementere i koden din). Plot de to konvergenstestene i hver sin figur. Vurder ut fra konvergenstesten om tidssteget brukt i oppgave 1 var tilstrekkelig.
3. Undersøk hvordan resonantamplituden avhenger av drivfrekvensen Ω_D . Plot vinkelutslaget for minst fem ulike verdier av Ω_D , som du mener viser denne sammenhengen.
4. Undersøk hvordan resonantamplituden avhenger av friksjonsparameteren, q . Plot vinkelutslaget for minst fem ulike verdier av q , som du mener viser denne sammenhengen.
5. For en dempet pendel *uten* drivkraft (sett $F_D = 0$) skiller vi mellom overkritisk, underkritisk og kritisk dempning. Plot vinkelutslaget opp til $t = 4$ s, og bestem for hvilke q vi finner disse regimene.
6. Ekstra oppgave:
  - a) Gå nå bort fra antakelsen at $\sin \theta \approx \theta$. Plot vinkelutslaget som funksjon av tid, i samme plot som vinkelutslaget for liten-vinkel tilærmelsen for $\theta_0 = 60^\circ$ og $\omega_0 = 0.0$. Bruk tidssteg $\Delta t = 0.01$, og samme parametre som i oppgave 1. *Tips:* Konverter fra grader til radianer med 'np.radians'.
  - b) Prøv deg frem med initialverdiene og parametrene, og finn når *kaotisk* oppførsel begynner å oppstå. Plot vinkelutslaget som funksjon av tid for slik kaotisk oppførsel.

Krav til godkjenning

Kravene under må være oppfylt for å få godkjent prosjektet.

1. Besvarelsen skal leveres i Jupyter Notebook.
2. Figurene fra alle oppgavene skal være i notebooken du leverer.
3. Alle figurer skal ha tittel på aksene, tittel på figuren, og legend (legend kreves kun dersom det er mer enn ett plot).